

אור דניאל

בא תשפ"ב
יו"ל ע"י
מכון 'חקי חיים'
ע"ש הרה"ג
ר' יהודה ישכר מרמלשטיין זצ"ל
מבטאר-טש
בראשות
הרב אלימלך שטרן שליט"א

עלון שבועי תורני

לע"נ הרה"ג ר' אברהם דניאל ב"ר משה שטרן זצ"ל

בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו

רואים מדברי הגמרא שאצל הצדיקים נראה להם שלהתגבר על היצר הרע זה כמו להזיז הר ממקומו שזה דבר שממש לא שייך, ובכל זאת הצדיקים התגברו על היצר הרע, אלא לעתיד לבוא הם יבכו כיצד הצלחנו להתגבר על היצר הרע, ולכאורה צריך להבין כיצד באמת הם הצליחו, היעלה על הדעת שבשר ודם יצליח לדחוף הר שלם, אבל כאשר יודעים שאנו רק מנסים לעשות את הדברים הקטנים שאנו כן יכולים לעשות הרי אז יש עזר וסייעתא דשמיא, שאפשר לדחוף את הר החשוך הזה, להשתחרר ממלתעות היצר.

חוט השערה

צדיקים נדמה להם כהר ורשעים נדמה להם כחוט השערה, הרשעים שהתייאשו ולא נלחמו נגד היצר הרע, מפני שהיה נראה להם שממש לא שייך להתגבר עליו הרי הוא חזק מאוד, לעתיד לבוא הם יראו, שכל ההר הזה זה לא יותר מחוט השערה, כלומר אפילו שרואים לפניהם הר גדול שאי אפשר להתגבר עליו, אבל הרי לא אנו בשר ודם מתגברים עליו, כי זה באמת לא שייך כלל וכלל, הרשעים היו צריכים לדעת שכאשר עושים השתדלות יש עזר ממעל, וכאשר יש סייעתא דשמיא הרי כל ההר זה לא יותר מחוט השערה, וא"כ יש להם באמת סיבה לבכות, כיצד הם הפסידו ויכלו להתגבר עליו בקלות בעזר השי"ת

מדת הרחמים

הבעש"ט הקי' מפרש את הפסוק 'כי הנה אויבך ה', משל לאדם שהתחפש לאריה ובא לקראת בנו לראות כיצד יגיב למול האריה העומד מולו, אבל הבן היה חכם והבין שזה רק תחפושת ומתחת נמצא אביו, וא"כ אין לו מה לפחד, וזה פי' הפסוק 'כי הנה אויבך ה', שאגם שרואים את האויב הגדול שזה היצר הרע, יודעים שהקב"ה הביא אותנו, ובלעדיו היצר הרע לא יכול לעשות שום דבר, וכאשר יודעים שהקב"ה כביכול מסתתר מתחת, אין מה לפחד. ולפי"ז אפשר לפרש את הפסוק 'בא אל פרעה', הקב"ה אומר למשה רבינו שזה רומז ליהודי שמתמודד נגד היצר הרע, בא אל פרעה, אין לך מה לפחד ממנו כלל, וכדברי האו"ח הקי' 'בא אל פרעה' אל תפחד מכל השומרים שמסביבו תכנס ישירות אליו, כלומר אל תפחד מכל השליחים של היצר הרע שזה התאוות הרעות, תתמודד נגדו, 'כי אני הכבדתי את לבו', כל מה שהוא מפריע בעבודת ה', הכל אני נתתי לו את הכוח, וא"כ אם יש לך רצון בוודאי תתגבר עליו, ואז תוכל להנחיל לבנים שלך, 'למען תספר באזני בןך ובן בןך את אשר התעללתי במצרים, ותוכל לעבוד את ה'.

'ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבי ואת לב עבדיו למען שיתי אותתי אלה בקרבן. ולמען תספר באזני בןך ובן בןך את אשר התעללתי במצרים ואת אותתי אשר שמתי בם וידעתם כי אני ה'."

לעבדך בכל לבב

המלחמה בין משה רבינו ופרעה והוויכוח ביניהם, הם למעשה הוויכוח התמידי בין היהודי הרוצה לעבוד את ה' בכל לב, לבין 'פרעה' שזה היצר הרע שלא רוצה לשחרר אותו מתחת ידיו, ומנסה בכל דרך למנוע ממנו לעבוד את השי"ת, ולפעמים יכולים ח"ו ליפול לידי ייאוש, כיצד נוכל להתגבר על היצר הרע, נראה שהוא הרבה יותר חזק מאתנו, מנסה לגרות אותנו בהנאות כוזבות שבין רגע נעלמות, והיהודי נשאר ריק מכל תוכן, וזה המטרה שלו להיכנע לפניו ולחשוב שאין שום סיכוי בעולם לעמוד מול הפיתויים שלו.

ה' לא יעזבנו

הגמ' אומרת (סוכה נב:), אמר רבי שמעון בן לקיש יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו שנאמר (תהלים לז) 'צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו' ואלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו שנאמר 'ה' לא יעזבנו בידו ולא ירשיענו בהשפטו'. משמע מדברי הגמ' שבלי סייעתא דשמיא לא שייך להתגבר על היצר הרע, אבל כאשר עושים השתדלות קטנה ויש רצון חזק להתגבר עליו הרי באופן כזה 'ה' לא יעזבנו', וכך גם מפרש המלבי"ם עה"פ (תהלים ס"ה) "אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך" וכה דבריו 'ואחר שלפי הטבע קשה לו לאדם להתגבר על יצרו וצריך לזה עזר אלוקים כמ"ש חז"ל יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו, א"כ אשרי מי שתבחר ותקרב אותו עד שיוכל לשכון חצריך ולא ימוש מבית ה' כל ימי חייו, עכ"ד. ומשמע מתוך דבריו כאשר זוכים להתגבר על היצר הרע צריך להודות להקב"ה שאפשר להיות בבית ה', כלומר בכל מקום שנמצאים דבוקים בה' לעשות רצונו בלבב שלם.

צדיקים נדמה להם כהר

'לעתיד לבוא מביאו הקב"ה ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים, צדיקים נדמה להם כהר גבוה, ורשעים נדמה להם כחוט השערה, הללו בוכין והללו בוכין, צדיקים בוכין ואומרים היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה, ורשעים בוכין ואומרים היאך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה' (סוכה נב:).

בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותינו

מתעקשים לחנך את הבנים בדרך התורה והמצוות, קורא הוא שוב למשה רבינו לאחר מכת 'חושך' ואומר לו, 'לכו עבדו את ה' רק צאנכם ובקרכם יוצג גם טפכם ילך עמכם', פרעה רואה את העקשנות של עם ישראל, אין לו ברירה ומסכים כבר שגם הטף יצאו ממצרים, אבל בכל זאת חייב להשאיר אצלו משהו, לכן מבקש שהצאן והבקר, כלומר הנכסים של האדם יהיו מצריות, אולי רומז למכשירים לא הכי כשרים בעולם, שזה יישאר כמו אצל המצריים.

לא תישאר פרסה

אבל משה רבינו לא מוותר על שום דבר, ויאמר משה... וגם מקנינו ילך עמנו לא תישאר פרסה כי ממנו ניקח לעבוד את ה' אלוקינו, אנחנו לא משאירים אצלך שום דבר, אנחנו מובדלים ממך לגמרי, אנחנו וטפינו וגם צאנינו ובקרנו שום דבר לא נשאיר אצלך, אדרבא אומרים לפרעה 'גם אתה תיתן בידינו זבחים ועולות ועשינו לה' אלוקינו, עם ישראל נגאלו ממצרים שלא שינו שמם, לשונם, לבושם. אנחנו לא רוצים לדמות אליכם בשום פרט ופרט, אפילו בדבר הקטן ביותר, כי אנחנו רוצים להתקרב אל השי"ת להיות דבוקים בו, על ידי תורה והמצוות, וכל קשר הקטן ביותר שיש לנו עם המצריים, זה בא על חשבון הקשר עם הקב"ה ועל זה אנחנו בשום אופן לא מעוניינים לוותר.

כי חג ה' לנו

וכך היה מפרש בעל האמרי חיים זי"ע את הפסוק 'בבנינו ובבנותינו נלך.. כי חג ה' לנו', 'אם הבנים והבנות הולכים בדרך האבות אז חג הוא לנו'. משה רבינו אמר לפרעה אצלינו אין שום פשרות, אנחנו לא יכולים לוותר על שום דבר, וכך היה רגיל לומר בעל הישועות משה זי"ע, 'פשרות יש רק בידי ממונות, אבל בדברים של קדושה אין את המושג שנקרא פשרה', וכאשר עומדים בתוקף על העקרונות, אין לסיטרא אחרא מקום לשרות בו, כמ"ש 'לפתח חטאת רובץ', שאם פותחים פתח קטן אז כבר רובץ החטאת, משל לשודדים שרוצים להיכנס לתוך הבית, כל זמן שדלת הבית נעולה, קשה להם להיכנס, אבל אם פותחים אפילו פתח צר קטן, מיד הם נדחפים וקשה מאוד לדחוק אותם הצידה, כן יעזרנו ה' לא לתת לשטן שום דריסת רגל.

ועתה אומר לך כלל בטעם מצות רבות

"וכוונת כל המצוות שנאמין באלקינו ונודה אליו שהוא בראנו, והיא כוונת היצירה, שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין אל חפץ בתחתונים מלבד שידע האדם ויודה לאלוקיו שבראו... ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרין שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריתנו ענשו, הכול בגזירת עליון" (רמב"ן)

העלון נכתב לזיכוי הרבים לרפואת הרב

אהרן בן חוה פריחה שליט"א לרפואה שלימה בתוך שאר חולי ישראל

"ויושב את משה ואת אהרן אל פרעה ויאמר אליהם לכו עבדו את ה' אלוקיכם מי ומי ההולכים. ויאמר משה בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותינו בצאננו ובבקרנו נלך כי חג ה' לנו. ויאמר אליהם... לא כן לכו נא הגברים כי אותה אתם מבקשים ויגרש אותם מאת פני פרעה"

גדולי ישראל בדור הבא

היהודי הרוצה לעבוד את ה' בכל לבו ונפשו, עושה כל המאמצים להתנתק מיצר הרע, כאשר היצר הרע רואה שאין לו הצלחה נגד היהודי, בא אליו בהצעה רעה, אתם המבוגרים תמשיכו לעבוד את ה', כי כך חונכתם שצריך להתחזק בכל מצב ומצב, אבל הניחו לדור הצעיר, שהם כבר יהיו יותר פתוחים, ולפחות אני יהיו שדור העתיד יהיו בידיים שלי ח"ו, וחושב שאולי כך יצליח לפתות את העובד ה', אבל היהודי עומד בעקשנות שאין אנחנו מוותרים על הדור הצעיר, אדרבה זה העתיד הגדול של כלל ישראל גדולי ישראל של הדור הבא, ושלשלת הזהב הנמשכת מאברהם אבינו ימשיך ואפילו אנו מקווים שביתר שאת וביתר עוז.

דבקים בהשי"ת בכל מצב

בתקופת שלטון הקומוניסטים ברוסיה עשו הרשעים את כל המאמצים להשכיח את היהדות המפוארת אצל עם ישראל קדושים, הניסיונות היו קשים מנשוא, לדאבוננו היו אנשים שלא עמדו בניסיונות, אבל מצד שני היו יהודים שקיימו את המצוות בסתר, הכניסו את בניהם לבריתו של אברהם אבינו בסתר, על אף שזה היה ממש נגד החוק, וכאשר הם ראו שקשה להם מאוד להילחם נגד היהודים שקבלו חינוך טהור להיות דבקים בהשי"ת בכל מצב ומצב, השאירו בית כנסת אחד פתוח, אבל דאגו שהדור הצעיר לא יקבל חינוך של תורה ומצוות, אלא יתחנך תחת הכפירה של השלטונות, כי הם ידעו שעתיד של עם ישראל זה הדור הצעיר, וגם בניסיון קשה זה היו יהודים שבמסירות נפש בל יתואר למדו עם בניהם תורה בסתר, וזה היה כעין עצת פרעה הרשע שאמר 'לכו נא הגברים', אבל הטף תשאירו כאן תחת מלאתותיו של פרעה, אבל משה רבינו לא הסכים לכך בשום פנים ואופן, וכאשר ראה פרעה שהוא לא מצליח גם לזאת והיהודים

סימן טוב ומזל טוב יהא לנו ולכל ישראל

להאי גברא יקירא העוסק בצורכי צבור באמונה אינו חוסך במאמצים למען התעלות והצלחת בחורי החמד היקרים

הרב **ישראל שטרן** שליט"א

י"ר ומייסד הארגון הק' 'נחני' איגוד ראשי הישיבות

לרגל שמחת נשואי בתו יום שלישי ט' בשבט באולמי 'ארמונות חן' עב"ג שמו הולך לפניו

הבה"ח **מנחם מנדל ווייס** נ"ו

בן העסקן המפורסם מקים אהלו של תורה

הרב **דוד יונה ווייס** שליט"א

מנכ"ל מוסדות וז'ניץ בית שמש

יהי רצון שיזכו לבנות בית נאמן בישראל בנין עדי עד לתפארת המשפחות המפוארות ויכנסו לחופה בשעה טובה ומוצלחת בהרחבת הדעת ובשמחת הלב